

Theoretische achtergrond

Bijeenkomst 2: Instructiestijl versus leerstijl

(Uit Valcke, 2010, p. 564 – 573)

Een uitdaging voor de docent is het aanpassen, veranderen of variëren van de **eigen instructiestijl** aan de **leerstijl van de student**.

De leerstijl van een lerende is relatief stabiel, het gedrag dat voortvloeit uit de leerstijl kan variëren naargelang de vereisten van de situatie, het kennisdomein, de leerdoelen, etc.

Volgens **Kolb** (1984) zijn er drie elementen die een leerstijl bepalen:

- De erfelijke bagage (nature),
- De vroegere leerervaringen,
- De eisen van de *huidige* leeromgeving.

De leerstijl is relatief stabiel.

Roosendaal & Vermunt (1996):

- In secundair onderwijs (focus van onderzoek) is externe sturing niet meest adequaat om een betekenisgerichte leerstijl te ontwikkelen.
- De sterke sturing zorgt ervoor dat reproductiegerichte leerstijl meer voor komt dan de betekenisgerichte leerstijl.

Leerstijl kan dus veranderen naar de situatie en de wijze van sturing (van instructieverantwoordelijke).

Brown (2003) stelt dat er een empirische basis is te stellen dat wanneer docerestijl matcht met leerstijl van de student, dit de studiemotivatie en leerprestatie bevordert. Dit lijkt bij volwassenen minder het geval te zijn.

Kolb stelt voor niet vast te pinnen op één bepaalde leerstijl, maar instructiestijlen te kiezen die de variatie aan leerstijlen bij de lerenden ondersteunen.

Pratt (2002) onderscheidt 5 verschillende instructiestijlen en dringt erop aan dat docenten deze 5 perspectieven integreren in hun eigen instructieaanpak:

- *Transmission*: benadrukt de overdracht van kennis en een strikte toetsing ervan.
- *Developmental*: de lerenden worden gewaardeerd voor hun inbreng, hun voorkennis en worden stap voor stap begeleid bij de opbouw van hun kennis.
- *Apprenticeship*: de instructieverantwoordelijke geeft de lerenden authentieke taken om aan te werken.
- *Nurturing*: de interpersoonlijke aspecten worden sterk benadrukt, er wordt geluisterd naar de lerende en er is aandacht voor zijn/haar gevoelens.
- *Social reform*: de instructieverantwoordelijke probeert continu de kennis op een voor de lerenden relevante manier aan te brengen.

Veel conflicten in de klas zijn terug te herleiden naar een (groot) verschil tussen instructiestijl van de docent (die zij als gewenst zien) en de leerstijl van de leerling (Schroeder, 1999)!

Gregorc (1984) onderscheidt twee leerstijldimensies (*concreet – abstract* en *sequentieel – random*), en daarbinnen vier leerstijlen.

1. Concreet – sequentiële leerstijl

Kenmerken: De lerende verwerkt graag nieuwe informatie op een praktische manier. Hij probeert de kennis te ordenen, een structuur op te bouwen, kiezen leerstof die “logisch is opgebouwd”. Ze willen graag leren, maar vragen ook om sturing door een instructieverantwoordelijke.

Instructiestrategie:

- Lok verbale vergelijkingen uit
- Leg een duidelijke relatie tussen nieuwe kennis en de eigen ervaringen van de lerende
- Geef grafische uitwerkingen van de kennis (bijvoorbeeld mindmap)
- Geef overzicht van de kennis (bijvoorbeeld theoretisch overzicht)

2. Concreet – Random leerstijl

Kenmerken: De lerende experimenteert, probeert graag met ideeën, begrippen en volgen daarbij een trial – and – error aanpak. Ze geven voorkeur aan minder gestructureerde probleemstellingen en kunnen er snel de essentiële informatie uithalen. Ze werken eerder *intuïtief* en daardoor soms te snel. Ze gedragen zich onafhankelijk.

Instructiestrategie:

- Gebruik werkboeken
- Presenteer de informatie op een gestructureerde manier
- Lok een actieve verwerking uit van de nieuwe lesstof
- Stel duidelijke eisen aan de hand van leerdoelen en criteria
- Geef grafische voorstellingen (schema's, foto's, tekeningen)
- Vraag de lerende bewust te zijn van de moeilijkheidsgraad van de taken / oefeningen
- Laat aantekeningen maken
- Vraag samenvattingen te maken en daarin een structuur uit te werken
- Geef veel praktische oefeningen
- Bouw kennis op van eenvoudig naar abstract

3. Abstract – sequentiële leertijl

Kenmerken: De lerende houdt van taal, abstracties en symbolen. Hij beschikt over een uitgebreid geheugen waaraan hij snel alles wat gelezen, zien, horen en ervaren kunnen relateren. Hij kiest sterk georganiseerde kennis die logisch en sequentieel is opgebouwd. Hij bouwt snel nieuwe begrippen op en legt vlug relaties. Ze vertrouwen op de autoriteit van de instructieverantwoordelijke.

Instructiestrategie:

- Vraag de lerende zelf vragen te stellen bij de leerstof
- Vraag de lerende om eigen leerdoelen voorop te stellen
- Vraag de lerende om eigen criteria op te stellen om taken te beoordelen
- Varieer de duur en omvang van de les
- Gebruik sterk verschillende voorbeelden
- Vraag de lerende naar de betekenis van nieuwe kennis

- Elaboreer nieuwe begrippen
- Laat de lerende zelfstandig studieprojecten uitwerken
- Geef optionele leesopdrachten
- Geef meer open opdrachten
- Gebruik spellen en opdrachten

4. Abstract – random leerstijl

Kenmerken: De lerende gaat vooral in op concrete en sociale situaties. Hij leert graag in ongestructureerde leeromgevingen en kiest voor samenwerkingscontexten en groepssettings. De lerende verwerkt informatie op een abstracte manier en legt veel relaties waarbij alle mogelijke informatie als relevantie wordt gezien. Dit vraagt veel tijd.

Instructiestrategie:

- Voorzie de lerende van overzichten van de leerinhouden
- Vraag de lerende zelf structuren, overzichten uit te werken
- Bied kleine leereenheden aan die afgewisseld worden met groepsdiscussies
- Trek de aandacht van de lerende door voldoende vragen te stellen
- Leg duidelijk het doel van een activiteit uit
- Vraag de lerende zelf criteria uit te werken voor het beoordelen van opdrachten
- Orden de elementen in de leerstof
- Wissel instructies af met lezingen door een expert
- Orden de les volgens de structuur in de leerstof
- Geef aan de lerende op voorhand een grafische weergave van de structuur van een activiteit.